
NIEUWSBRIEF • No 2 • DECEMBER 2000

STICHTING HARRY VAN KUYK

Kunst overleeft haar maker

OPGERICHT 1998 • 'S HERTOGENBOSCH

vooraf

Het oprichten van een stichting rond een nog levend kunstenaar mag dan niet uniek zijn, het blijft een sprong in het diepe.

Allereerst hoop je dat je eigen belangstelling voor zijn werk ook gedeeld wordt door anderen. Onmiddellijk komt de vraag wie die anderen zijn en waar wonen die?

Vele namen werden ons verstrekt door Harry van Kuyk maar er moeten er meer zijn. Galerijen bijvoorbeeld geven nooit de namen vrij van personen die bij hen werk gekocht hebben. Veilingen mogen dat zelfs niet. En juist die verzamelaars zoeken wij, hopelijk met uw hulp.

Elders in deze nieuwsbrief wordt uitgelegd op welke wijze dat kan en de waardering die u als attentie van het bestuur krijgt. Help ons zo compleet mogelijk te worden met onze documentatie, probeer uw vrienden te interesseren. Het is de moeite waard.

Met vriendelijke groet, namens het bestuur

Hans Groothuijse, voorzitter

tien vragen

Ingrid Raming-Speklé, redactielid van de Nieuwsbrief stelde tien vragen op voor Harry Van Kuyk. De antwoorden daarop brengen mogelijk de leden van de Stichting een stapje verder in het leren kennen van de kunstenaar en zijn werk. De redactie hoopt dit in de toekomst nog vaker te doen en stelt de lezers reeds nu al in de gelegenheid om, als er zaken mochten zijn die van hun persoonlijke interesse getuigen, die naar de redactie te sturen. We zullen ons best doen de antwoorden daarop in de volgende nieuwsbrief te publiceren.

I. Na het afsluiten van je opleiding in Amsterdam keerde je na dertien jaar uit Haarlem terug naar je geboorteprovincie, omdat je 'Geboren in het Gelderse, getogen in het westen, terug wilde naar het oosten, de plaats waar (abusievelijk) de wijsheid vandaan zou zijn gekomen'.

Je werd grafisch ontwerper bij de Gelderlander vakpers in Nijmegen om na drie jaar die plaats weer te verruilen voor een grote handelsdrukkerij in dezelfde plaats.

Hoewel je daar al snel een verantwoordelijke positie kreeg en zelfs opgenomen werd in de leiding van dat bedrijf, nam je toch na enkele jaren ook daar ontslag en koos je definitief voor de vrije -de artistieke- sector van de grafiek. Hoe ontstond die keuze?

H. Die vraag roept een tegenvraag op. Was het wel een echte keuze? Na veertig jaar weet ik de formulering van toen niet meer precies. Waarschijnlijk heeft die te maken gehad met een drang naar vrijheid, het verlangen eigen beslissingen te kunnen nemen en niet afhankelijk te zijn van de eisen van een bedrijf en het product dat via mijn ideeën verkocht moest worden. Hoe dan ook, na die beslissing die nogal fors geldelijke consequenties had was ik van de ene op de andere dag aangewezen op eigen weten en kunnen. Dat schiep de mogelijkheid om te experimenteren met vernieuwing, met ontwikkeling van stijl en karakter.

I. Welke materialen en welke hulpmiddelen stonden je ter beschikking om dat te verwezenlijken?

H. Geen... Alles wat ik wilde was totaal nieuw voor mij en ik wist niet bij voorbaat wat ik daar voor nodig had. Eén ding wist ik zeker: hoewel ik technisch gezien in staat was de klassieke druktechnieken te benutten zat daar voor mij weinig uitdaging in. Voor wat mij voor ogen stond waren geen persen, geen papier en bestond er zoals bij alles wat nieuw is, geen ervaring bij mij of bij anderen.

Wat ik wilde was, en die term komt niet van mij, een soort techniek die veel met beeldhouwen te maken had, iets wat via een drukpers een werkelijke dimensie méér moest hebben. Zoiets kost tijd, zeker als je ook nog de kost wilt verdienen. Dat deed ik overigens met het ophangen van gordijnen en het leggen van vloeren bij een woninginrichting.

Om een jarenlang verhaal kort te maken, ik dacht iets gevonden te hebben en liet daarvoor een kleine experimentele pers bouwen. Via dit relatief primitieve ding ontstond op eigen ontwerp een grote handhydraulische pers die ik liet bouwen en die tot vandaag in gebruik is.

Gelijk op met die nieuwe techniek groeide langzaam ook de beeldwereld die mij in staat stelde prenten te maken die niet alleen technisch maar ook esthetisch aan mijn ideeën voldeden, de later bekend geworden reliëfdrukken.

I. Die techniek, de reliëfdruk, moet voor jou niet alleen in het begin, maar iedere keer weer, fascinerend geweest zijn. Kun je daar een indruk van geven?

H. Fascinerend is een te smal begrip geloof ik. Ik raakte bezeten

van de mogelijkheden die er waren. Zowel artistiek als technisch was er een nieuw landschap om mij heen ontstaan. Het was een soort roes, een verdoving van alles wat ik wist en kende. Maar ook angst en eenzaamheid waren ingrediënten die meespeelden. Pas na een tentoonstelling in Amsterdam bij de toen beginnende galerie van Bram Volkers, 'Asselijn' begon ik mij min of meer op mijn gemak te voelen.

Daar werd ik 'ontdekt' door Sandberg van het Stedelijk Museum in Amsterdam die door de toenmalige conservator Ad Petersen een tentoonstelling in het Stedelijk liet realiseren. De recensies in de landelijke dagbladen, o.a. de Volkskrant (Tegenbosch) en de NRC waren enthousiast. Voor mij meer een geruststellend idee dat ik op de goede weg zat. Een spannende periode, dat wèl...

I. Die reliëfdrukken zoals je die noemde, hebben een boeiend licht en schaduwspel, steeds weer anders onder invloed van de lichtbron in de omgeving van het werk. Houd je daar rekening mee bij het maken van dat werk?

H. In het begin bijna niet. Het was mij technisch gelukt om via verticale druk een hoogte en diepte, een dimensie meer dan in de klassieke grafische prenten, aan te brengen en artistiek te gebruiken. Pas later gebruikte ik het licht als een primair element dat in 1972 in het 'Groot Abecedarium' een voorlopig hoogtepunt bereikte.

I Heb je in dat systeem ook ruimtelijk werk gemaakt?

H. Ja. Het concept voor een nieuwe prent voer ik uit als een soort maquette van wit karton. Dat bracht mij op het idee om als een soort veredelde timmerman dat in hout te vervaardigen. Niet veel,

*Bodoni Initialis (1993).
Drie linnen banden met
tekstboek en 26
reliëfdrukken 50x65cm.
Houten kast gedeeltelijk
bekleed met kunstleer,
gepolijste voet van
Belgisch graniet, bronzen
zegel van Oscar Goedhart
Hoogte 102 cm, breedte 51
cm. Oplage 7 exemplaren*

de letters E en Q (2x2 meter) en een wandreliëf van geloof ik 24 meter breed in een school waren wel het meest markant daarvoor. Uit mijn 'Bodoni Initiales' zijn de a, b en de c twee jaar geleden nog gebruikt voor een beursstand van de firma Hoeka uit Deurne. Die bouwde ik in een timmerfabriek en werden afgespoten door een specialist. De stand zelf kreeg een hoge Europese prijs voor idee en uitvoering en ik was dus niet de enige die gelukkig was met dit gigantische werk.

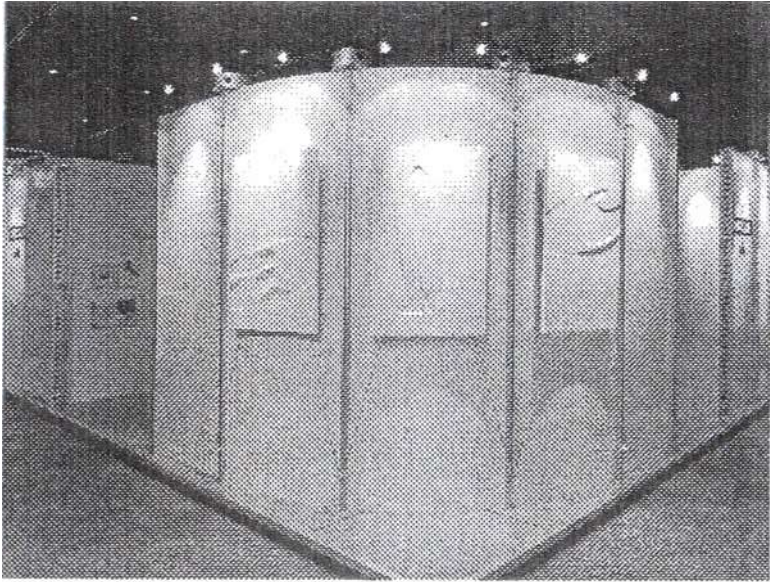
*I. Uit welke gedachte heb jij je witte werk ontwikkeld?
Wat is je filosofie achter dit werk?*

H. Als ik met woorden, bijvoorbeeld filosofie of nog zo'n breed begrip, de achterliggende gedachte, mijn werk zou moeten verklaren ben ik bang bij voorbaat ongelijk te krijgen. Als bij mij al sprake is van een 'geheim', is dat ik probeer zo weinig mogelijk in herhaling te vallen. Het zoeken naar frisheid, naar verantwoorde vernieuwing en originaliteit vereist natuurlijk de liefde tot denken. Dat kost inspanning maar loont zelfs als het niets oplevert. Ik ben rusteloos en werk vaak als een bezetene. Ik wik en weeg, verander, begin opnieuw, raak vertwijfeld, enthousiast en radeloos. Dan is het beste dat je ooit maakte klaar. Het is verbijsterend, kolossaal, zelfs geniaal...
Op het domme af! Is dat een filosofie???

I. Spelen begrippen als eindigheid en oneindigheid een rol in je werk?

H. Pfff... Eigenlijk zouden kunstenaars alleen in eeuwen mogen denken. Dat wordt echter nogal moeilijk als je ook nog brood wilt eten. Ik ben bloedserius in mijn werk, op het dierlijk-ernstige af soms maar ik voel mij niet zo geroepen om, zoals Hercules of Atlas, zware zaken bóven mijn hoofd te tillen. Art is ook fun. Het is al héél wat als ik dingen die ik in mijn hoofd heb tot aan mijn handen kan brengen om iets behoorlijks néér te leggen.

I. Op 4 september j.l. kreeg Mieke Gerritzen de Hendrik Nicolaas Werkmanprijs, een oeuvreprijs voor grafische ontwerpers, uitgereikt. Haar ontwerpen onderscheiden zich door een herkenbare stijl. 'Hollands' noemt ze het zelf, 'hou het simpel'. Hanteer jij een eigen stijl? Wat zijn jouw kenmerken?

Stand op een handelsbeurs van de firma Hoeka uit Deurne waar zowel binnen als buiten, gebruik gemaakt is van houten vergotingen van drie letters uit de bibliofiele uitgave 'Bodoni initiales'.

H. Weer zoiets... jeetje. Het is mij totaal onmogelijk om, zoals zoveel kunstenaars om mij heen, mij volledig en een leven lang te concentreren op één stijl of onderwerp, op één herkenbare en strikt persoonlijke vorm. Ik ben een te grote veelvraat van emoties, stemmingen, vrouwen, landschappen en wat mij meer omgeven kan, om mij vast te leggen op iets dat in vorm of gedachte 'herkenbaarheid' wordt genoemd.

Ik ga mijn weg, niet een rail in één richting. Bovendien vertik ik het mijn vrijheid, mijn inspiratie ten onder te laten gaan of te laten prevaleren door welke determinatie dan ook. Als dat wat hard klinkt, jammer dan...

I. Kunnen wij binnenkort nog nieuw wit werk in de vorm van reliëfdrukken verwachten of staat er nog ander werk op stapel?

H. Ja, beiden, maar ik maak plannen voor een jaar, planningen voor een week.

brommer

*ik had je nog
gewaarschuwd gister
om niet zo dom te doen
het pad te kruisen
met een brommer
die nu in volle vaart
je wegnam uit het groen.*

*één konijntje
meer of minder?
wat maakt het uit
op zo'n getal.*

*Uit
'HORIZONtaal
Liefdesbrieven
aan een polder'
1999*

*maar één kilometer
verder
miste ik je al.*

de pers

Naast de vele positieve reacties van het onverwacht grote aantal mensen die zich opgaven als lid van de Stichting Harry van Kuyk, besteedde ook de pers uitgebreid aandacht aan de oprichting ervan.

De voorzitter, H.G. werd geïnterviewd door J.T. journalist bij De Gelderlander.

Hieronder volgt een samenvatting van deze nogal uitgebreide publicatie.

Groothuijse is naar eigen zeggen, net als de meeste leden van de stichting, een groot bewonderaar van het werk van Harry van Kuyk: 'Het is niet ongepast om tijdens het leven van een kunstenaar een stichting in het leven te roepen. Wij zijn gewoon een vriendenkring die een nobel doel willen nastreven.

'Ik liep hem tien jaar geleden tegen het lijf en daar werd de basis gelegd voor onze vriendschap. Zijn werk kende ik, de mens achter de kunstwerken niet. Nu kom ik er regelmatig over de vloer en praten wij over alles en nog wat. Maar vanzelfsprekend vooral over de kunst. Vanuit zijn atelier als wel via veilingen waar ik werk van hem op de kop tikte, kwam ik in contact met andere verzamelaars. Doel van de club van bewonderaars is om het werk van de kunstenaar aan te kopen, te beheren en te documenteren.'

Ooit wil de stichting alles bij elkaar brengen. Zijn werk is na een halve eeuw zeer omvangrijk en in de loop der jaren over de hele wereld uitgewaaierd. Ik verwacht dat het in georganiseerd verband gemakkelijker is om straks een mooi overzicht van zijn oeuvre te krijgen.' In het interview wordt verder aandacht besteed aan de vele 'bundelingen' of zoals van Kuyk het ook wel noemt 'boeken' die hij de laatste twintig jaar maakte en toonde enkele van die werken uit zijn eigen collectie.

'Dit is zijn laatste, 'Horizontaal, liefdesbrieven aan een polder!' een werk waarin via poëzie en een groot aantal kleuren-reproducties van pastels de schoonheid van zijn woongebied, de Ooijpolder, in een biblioefie uitgave wordt bejubeld!'

Ook zijn monumentale werk 'Bodoni Initiales' waarin zesentwintig grootformaat reliëfdrukken plus een tekstboek zijn samengebracht, komt ter sprake: 'Het boek is letterlijk en figuurlijk een zwaargewicht. Hoe indrukwekkend het ook is, de magie van van Kuyk's werk blijft voor velen ongrijpbaar.'

Zoals gewoonlijk vroeg de journalist om een telefonische reactie van de kunstenaar die vrij nuchter op de publicatie reageerde: 'Natuurlijk ben ik tot op zekere hoogte trots. De stichting zet zich in voor het behoud van mijn werk en probeert te voorkomen dat het in de anonimiteit gaat verdwijnen. Dat is nogal iets, toegegeven maar ik waak er voor dat de stichting een soort reclameinstituut gaat worden, daar zit ik niet op te wachten. Als bij voorbeeld en zoals gewoonlijk de vergadering van de stichting weer eens ten huize van één van de bestuursleden wordt gehouden ben ik daar beslist niet bij.'

De Gelderlander en het grensoverschrijdend weekblad De Rozet maakten beiden ook melding van het aanbieden van een speciale reliëfdruk aan de vertrekkende burgemeester van de gemeente waar de kunstenaar woonachtig is. Het ging om een prent uit de serie 'Great Inventions' uit 1982, een afbeelding van een overdimensionale paperclip

het voorwoord

Als bibliofiele uitgave verschenen de afgelopen dertig jaar zestien werken van Harry van Kuyk. Bijna iedere uitgave was voorzien van een voorwoord van een van zijn vrienden. Zo schreven o.a. Prof. Dr. G.W. Ovink en Prof. Dr. E. van der Kleijn (beiden helaas overleden) en de kunsthandelaar Lambert Tegenbosch soms uitgebreide verhandelingen over de kunstenaar en zijn werk.

Door het bibliofiele karakter van de uitgaven zijn deze teksten bij slechts weinigen bekend. Als bijdrage aan uw kennis over Harry van Kuyk drukken wij enkele van de belangrijkste in de komende nieuwsbrieven af. Hieronder volgt de eerste.

Inleiding tot het Groot Abecedarium

VAN VOREN AF AAN

Door Prof. Dr. G. W. Ovink

De eerste stap van het schoolkind op weg naar de geletterdheid is het leren van de zesentwintig letters van het alfabet.

Aanvankelijk lijken dat maar willekeurige krabbeltjes te zijn, zoals er zoveel voorkomen op verkeersborden, uniformen, clubinsignes, behangsel, gordijnen en jurken, in handelsmerken of als herkenningstekens van de TV-programma's.

Maar geleidelijk wordt het duidelijk dat de letters anders dan de insignes enz., door iedereen en altijd gebruikt worden, zelden apart, maar meestal met een aantal op een rijtje, soms hele kranten en boeken vol ervan. En ze hebben allemaal een naam en een klank die erbij hoort; dat hebben de andere tekens, logo's of figuurtjes niet.

Het kind leert de letters kennen als een aparte soort van tekens. Sommige

combinaties leveren een woord op dat het kind kent. Dat klopt altijd: de aa en de p maken samen aap, en het staat ook bij het plaatje van de aap! Na een paar jaar oefenen kent het kind de letters direct, ook als ze heel dik of heel dun zijn, breed of smal, groot of klein, strak of heel wild. Het ziet de letters niet eens meer; het ziet woorden. Nog later ziet het de woorden niet meer bewust; het weet alleen waarover het verhaaltje gaat dat door de letters wordt overgebracht. Dan kost het moeite om de letter weer als een abstracte figuur te zien, niet als een klankteken. Het is dan nauwelijks meer voor te stellen dat het ogenblikkelijke begrijpen van ellenlange artikelen begonnen is met het moeizaam vergelijken en inprenten van tekens een paar tekens per dag, stuk voor stuk - dit is de a, dit is de b, dit is de c. En dat men dit kan leren aan ieder normaal kind. Nog sterker dat men in de Middeleeuwen de kinderen kon leren lezen in het Latijn - een taal die ze thuis niet spraken - bij het licht van een flakkerende kaars, uit een beduimeld perkamenten boekje, beschreven met dikke gedrongen figuurtjes die veel meer op elkaar leken dan onze duidelijke, open letters, die de kinderen nu in het groot op het bord voor zich hebben, helder en rustig verlicht.

Toch ging het eeuwenlang zo, eerst met geschreven, na 1450 met gedrukte abecedaria (abc-boeken). Die eenvoudige schoolboeken behoorden tot de eerste objecten waar de jonge boekdrukkunst zich op wierp, want een massavraag was verzekerd.

Tussen het vaak primitief en vaak zorgeloos gedrukte abecedarium als massa-artikel van toen en het met uiterste zorg in zeer geringe oplage gedrukte abecedarium van Harry van Kuyk liggen vijf eeuwen van culturele en technische ontwikkeling. Wij zijn zo verzadigd van gedrukte teksten dat wij de lettervormen op zichzelf niet meer zien.

Dus begint Van Kuyk van voren af aan, met een abecedarium waarin we weer naar elke letter als voor het eerst kijken.

Vanwaar de beking die er van deze bladen uit gaat? De prenten van

Harry van Kuyk voldoen aan de voorwaarden waarvan er althans een in belangrijke mate of die alle in enige mate vervuld moeten zijn, voor een kunstbeleving ook een schoonheidservaring wordt.

Ze zijn technisch knap. Met volstrekte beheersing van de gekozen middelen heeft de kunstenaar zijn bedoelingen kunnen verwezenlijken. Van Kuyk zocht schaduwwerkingen, en wel door inktloos te drukken in blank karton - een materiaal en bewerking hem uit zijn vroegere beroep vertrouwd. Evenwel niet alleen uit vertrouwdheid koos hij ze. Hij kan er een reinheid, scherpte, effenheid en dofheid mee bereiken die bijvoorbeeld het modelleren in gips en papier (zoals Jan Schoonhoven deed) of het buigen en beschilderen van metaalplaat of het gieten in plastic hem niet zouden kunnen verschaffen. En het veroorlooft hem te vermenigvuldigen; hij kan er een oplage mee maken. In de drukkerijen en het cartonnagebedrijf wordt een blinddruk aangebracht met een preepers, waarin een stempel onder grote kracht het papier of karton vervormt tegen een contra-stempel. De reliëfdiepten die zo door koudpregen in massaproductie worden verkregen, zijn niet groot: tot een millimeter of daaromtrent. Zij hoeven dat ook niet te zijn, omdat het om betrekkelijk kleine figuren gaat die op leesafstand worden gezien.

Van Kuyk daarentegen wilde op grote vlakke werken met een grote reliëfdiepte; de zijne gaan zelfs tot 18 mm niveaoverschil. Daartoe moest hij een nieuwe techniek, de reliëfdruk (grafiek onder hoge druk) ontwikkelen. Een techniek, die tot op heden uniek is in de wereld. Deze is in beginsel niet ongelijk aan die welke de dagbladdrukker gebruikte om stereotypiematrijzen te pregen: vochtig karton wordt met een verwarmde vorm onder zestig ton druk gedurende enige tijd - bij Van Kuyk circa een uur bij 70° Celsius - in een handhydraulische, speciaal op zijn aanwijzingen gebouwde pers gepreegd. De juiste temperatuur, de wisselende drukkracht en preegduur; het juiste karton (langvezelige, helderwitte, lompenhoudende stof van speciale aanmaak); de juiste vorm (dikke staal- of aluminiumplaat, door Van Kuyk zelf bewerkt);

Harry van Kuyk voor zijn toenmalige atelier in Nijmegen met twee bladen uit zijn 'Groot Abecedarium' (1972).

de meest geschikte contravorm, preegvilten enzovoort - dat alles moest hij zelf in tijdrovende en kostbare proeven uitvinden. Het gebeurde in de magere jaren nadat hij een topfunctie in een drukkerij had laten schieten voor zijn roeping als vrij beeldend graficus.

Wat hij nu, vele jaren later, met zijn voor eigen doel ontworpen en geconstrueerde installatie weet te bereiken, heeft een wonderlijke perfectie in zijn smetteloze, satijnen vlakken, in de gelijkmatigheid van de welvingen, verdiepingen en verhogingen, in de nauwkeurigheid waarmee de vlakken in de hoeken aansluiten, in de zorgvuldigheid waarmee de reliëfdiepten en vlakformaten bemeten zijn, opdat het schaduwspel zich in de juiste tinten en tempi voltrekt. Het zijn kwaliteiten waar iedere grafisch kunstenaar zich op toelegt wanneer hij met inkt het zo uiterst besmettelijke papier moet bewerken, dat zowel in de algemene aanblik een macro-effect als in letterdetails van tienden van millimeters micro-effecten moet uitoefenen.

Aan de eisen die van Kuyk zich in zijn reliëfdrukken stelt, voldoen ook zijn zeefdrukken, naar zijn aanwijzingen door een specialist uitgevoerd. In deze werkwijze wordt een zo dikke en dekkende inktlaag aangebracht, dat de oppervlaktestructuur van het dragende papier eronder verdwijnt; alleen de strakke gave verflakken blijven over, in smetteloos wit, diepzwart of verzadigde kleuren, egaal dof of juist glanzend. Ook hier bevredigt ons de precisie waarmee lijnen en vlakken worden begrensd en op elkaar aansluiten.

Van Kuyks figuren bezitten een evenwicht dat ons aangenaam aandoet. Harmonie der delen in hun onderlinge betrekkingen is geen voorwaarde tot schoonheidssensatie. Een kunstenaar kan ook een disharmonie nodig hebben om zijn effecten te bereiken.

Wat altijd hindert is een onbepaaldheid, een willekeur. Meestal; streeft kunst een harmonie na, hetzij rechtstreeks, hetzij door het poneren van onderling strijdige elementen die om een bevredigende oplossing vragen.

Van Kuyk zoekt de harmonie. Hij bereikt die door een fijn afwegen van zijn ingrediënten: de afmetingen van zijn vlakken; hun plaatsing in het vlak en ten opzichte van elkaar; het verloop, de richting en de diepte van de reliëfs en hun schaduwwerkingen. De krachten die de elementen ontwikkelen - hun wijken of opdringen, hun richting, vaart of stuiting - leidt hij behoedzaam tot zij elkaar achtereenvolgens hebben opgeheven en de rust intreedt.

Kunst is het niet-natuurlijke, ook in de zin van het niet evidente, van het onverwachte. De geïntensiverde beleving of zelfs alleen maar de bewustwording, die aan de esthetische sensatie moet voorafgaan, wordt opgeroepen door de spanning tussen het verwachte en datgene wat de kunstenaar in werkelijkheid aanbiedt. In de figuratieve schilderkunst bijvoorbeeld ziet men landschappen, personen, historische of mythologische gebeurtenissen die men kent of die men zich gemakkelijk kan indenken of waar men zich al een voorstelling van gemaakt heeft; de kunstenaar schept er iets anders dan men verwachtte. Dat is zo superieur aan wat men zelf zou kunnen en eigenlijk ook zou willen maken, en het is zo dwingend geldig, dat men zich er verrukt aan overgeeft.

Van Kuyk gaat uit van vormen waarmee we allen volkomen vertrouwd zijn: de basisvormen van het alfabet. We vinden die, als reeds gezegd zo gewoon dat we, wanneer ze ons als afzonderlijke vormen voorgehouden worden, er geen vorm meer in zien, maar een klankteken.

Van Kuyk maakt van die vertrouwdheid gebruik om ons in die reeks klanktekens weer de vormen te laten ontdekken, en hun successieve opbouw.

De prentencyclus wordt ons aangeboden als een Abecedarium; het is duidelijk wat ons te wachten staat. Op elk blad komt één figuur. En nu gaat van Kuyk aan het werk. Hij fragmenteert een hele vorm, of pikt het wezenlijke deel er uit; hij duwt weg, haalt omhoog, snijdt af, vult aan,

schuift hier stopt daar. Al die tijd weten we om welke letter het gaat. We zouden ook graag mee doen, want als we aan die letter denken, komen onze spieren al in beweging. Maar die letter komt er niet zó te staan. De eigenzinnige van Kuyk zet hem anders neer; vlot beslist zelfverzekerd. En ja zo is het toch ook goed, eigenlijk beter of veel aardiger zelfs. Lopen we de bladen van het Abecedarium achter elkaar door, dan maken we ons na de A al een anticiperende voorstelling van de B enzovoort. De schaal en vormbeginselen lijken ons dan al bekend. Toch worden we steeds opnieuw verrast. Want de fundamentele lettervormen beheersen zo onze blik en motoriek dat we ondanks onze inmiddels door van Kuyk op een ander spoor gezette verwachtingen het niet kunnen nalaten elk blad toch weer met eigen impulsen tegemoet te gaan. Hiermee zijn de voorwaarden vervuld waardoor, dunkt me, welhaast een ieder genoeg aan Van Kuyks prenten kan beleven.

De intensiteit van de gevoelens wordt bepaald door de kwaliteit die ieder voor zich aan het gehele niveau van Van Kuyks arbeid toekent en door de waardering die men voor elk der componenten heeft. In deze oorspronkelijke uitingswijze, die zich bedient van heel eenvoudige, maar spanningsrijke en technisch volstrekt beheerste middelen, ervaar ik persoonlijk iemand die zonder omwegen en compromissen naar de kernvragen van het bestaan zoekt; die eenvoudige zekerheden in het bestaan heeft gevonden, hoe ingewikkeld, verwarrend misleidend en verlokkend de dagelijkse gebeurtenissen ook zijn; die de wereldse dingen ook zeker niet geringschat en nog minder ze ontkent, maar er wel een goed deel van kan verzaken om in harmonie te kunnen leven met de natuur en de mensen en vooral met zijn eigen diepste wezen - hij zal het misschien zelf 'in harmonie met God en Zijn geboden' noemen.

Geenszins een wereldvreemde man dus, maar wel een die wat hij van de wereld zag voor zichzelf heeft doorzien, verwerkt en overwonnen; die dat

nu kan herleiden tot een klaar spel van thesen antithesen en synthesen. Iemand die niet anderen wil verontrusten, sarren, opruien; die niet haat, walgt en aanklaagt; die niemand een spiegel voorhoudt, maar alleen iets laat zien van wat hij zelf nastreeft: het hervinden van de vrede na de verstoringen die telkens van alle kanten in onze kortstondige evenwichts-toestanden inbreken.

Hoewel een vergelijking van prentkunst met muziek mank gaat alleen al doordat het ondergaan van muziek een beleving is welke zich successief in die tijd afspeelt en dat van de prent zo kort duurt dat men eerder van een simultane waarneming zou moeten spreken - is men toch geneigd bij een prent van Van Kuyk te denken aan eenvoudig thema van Bach. Het wordt het veld ingestuurd als een kleine Störenfried die bedwongen moet worden. Er komt een tegenstem op af, die met de eerste stem gaat sollen. Aanvallen, schijnaanvallen wisselen elkaar af, tot de bewegingen verlangzamen en beiden tenslotte arm in arm het veld verlaten.

Zo kunnen een Mondriaan of Ben Nicholson met enkele witte vlakken en tengere lijnen een zacht gekrakeel ontketenen waarin zich een extract afspeelt van wereldconflicten die zich in de kosmos oplossen.

Maar laten we de vergelijkingen niet verder doortrekken. Van Kuyk is niet een zo kryptische figuur dat hij uitgebreide verklaringen behoeft; hij heeft geen geheimen waarin de argeloze beschouwer eerst met hulp van anderen na lang vorsen in kan doordringen. Er zijn geen onzekerheden en onderlinge tegenstrijdigheden in zijn werk. Dat is zo goed doordacht en innerlijk gerijpt dat het ook mij op het eerste gezicht overtuigde.

Daarom wil deze inleiding ook niet meer doen dan mogelijk degene die er zich al voor gewonnen gaf, nog enige punten van overweging bieden om er zich langer met vreugde mee bezig te houden.

Amsterdam, 16 april 1973

COLOFON

De nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Harry van Kuyk en verschijnt twee maal per jaar voor de leden van de stichting. Voor nieuwe leden worden voorgaande nummers toegevoegd, zolang de voorraad strekt. Bijdragen of vragen voor de nieuwsbrief zijn welkom bij de redactie.

Redactie: Drs. Ingrid Raming-Speklé
Oost Vlisterdijk 26,
2855 AD Vlist

Voorzitter: Hans Groothuijse,
Verbindingsweg 7,
6573 ZG Beek/Ubbergen

Secretariaat: Martiene Visser - ter Horst,
Van Limburg Stirumweg 28,
6861 WL Oosterbeek

Pennigmeester: Michiel van Katwijk MBA
OudeKamp 11c
3512 KG Utrecht

Lid van bestuur: Kees van Katwijk
Hinham 85,
5246 AD Rosmalen

Lid van bestuur: Marie-Antoinette
van Kuyk-Minis MSc
Prins Willrm Alexanderstraat 11,
6576 BK Ooij/Ubbergen

ATTENTIE

De stichting wil in contact treden met verzamelaars van het werk van Harry van Kuyk om tot een zo volledig mogelijk overzicht en een nauwkeurige documentatie te komen. Verder willen wij ons ledental uitbreiden. Leden die een nieuw lid aanbrengen ontvangen een toepasselijke attentie. Helpt u ons mee?
